

ВІН – ЦІЛА АКАДЕМІЯ НАУК: ВОЛОДИМИР ВЕРНАДСЬКИЙ

Не всі українці знають і по праву пишаються тим, що наша земля дала світові пророка в галузі науки. Його ім'я нині ставлять в один ряд із всесвітньовідомими вченими: Тейяром де Шарденом, Дейном Ральяром, Гхошем Ауробіндо. Названі вчені, і в тому числі наш Володимир Вернадський, активно працювали над ідеєю планетаризації людської свідомості (відповідальності за долю планети) – того рятівного круга, який може стати спасінням для сучасного людства.

Символічно, що саме цей вчений, в потоках обставин свого особистого життя в переломні роки соціальної революції 1917 року, опинився в Україні та за підтримки Михайла Грушевського став фундатором української академії наук. На схилі своїх літ він лишив коротке пророче зауваження: «Україну та її науку чекає велике майбутнє» [3].

Володимир Вернадський народився у Петербурзі. Дитячі роки провів у Харкові. Живильною силою для розвитку особистості малого Володимира були розповіді старших про славне козацьке коріння свого роду. Так, його предок на прізвисько Верна, під час визвольної війни 1648-1654 рр. виступив на боці козаків, а його діти та онуки служили старшинами в українському козацтві. Дворянство для нащадків вислужив дід Вернадського – Василь. І всі з того часу почали писатися Вернадськими.

У дитинстві величезний вплив на майбутнього генія справив батько, який дуже ретельно й послідовно займався освітою й вихованням свого сина. Саме він прищепив Володимирі інтерес до історії та культури рідного народу. Крім того, формувала юного Володимира хвилююча, жива атмосфера найближчого сімейного оточення. Серед усіх особливо вирізнялась постать його дядька Євграфа Максимовича Короленка, прихильника зоряного неба. З дитинства Володимир починає вести детальні щоденники свого життя, які не полишив писати аж до останніх днів. Його щоденникові записи – щиросердний подарунок нащадкам, де сконцентровані відчуття й думки геніальної особистості.

У 1876 році його батьки переїзять до Петербурга, де Володимир закінчує гімназію і вступає на фізико-математичний факультет університету. У той час цей заклад виділявся з-поміж інших плеядою світочів науки: Менделєєв, Бутлеров, Докучаєв, Сеченов. З допомогою цих видатних особистостей він отримує винятковий вишкіл, в основі якого лежала творча свобода молодого вченого. У царині світового знання цей вчений самостійно створив цілий комплекс наук про Землю. Саме тому зауважують про Вернадського, що він в одній особі представляє цілу академію наук. До Вернадського в тогочасній науці не вивчався феномен життя як діяльності живої речовини. Зазвичай, з контексту земного

існування «виривався» якийсь один організм. Вернадському ж прийшло одкровення про те, що життя на нашій планеті має космічну природу – воно як він стверджував, принесене до нас із глибин космосу.

Визначною вершиною, на яку вдалося зійти Володимирі Вернадському було відкриття вчення про ноосферу. Суть перевороту у свідомості землян, здійсненому вченим Вернадським полягає в тому, що він обґрунтував завдання людини в космосі, а саме попередив про те, що розум є можливою причиною зникнення людства з лиця Землі, якщо буде застосовуватись на самознищення. Таким чином, розум людський (ноосфера) є новим геологічним явищем на нашій планеті. Людина вперше стає величезною геологічною силою. Багато роздумував Вернадський про появу на нашій планеті нової людини. Він зауважував, що це стане можливим завдяки новим джерелам енергії [1]. Так і сталося: людство почало користуватися атомною енергією, але стільки зла накоїло, бо не займалося духовною стороною свого життя, нехтувало мораллю і совістю. Катастрофа на Чорнобильській АЕС, Фукусімі – яскраве тому підтвердження.

Вернадський брав активну участь у громадському та політичному житті, і це не дивно, адже його як вченого цікавили всі сторони людського життя. Що ж стосується політики, то він твердо стояв на тому, що держава має бути підпорядкована народові, а не навпаки [2].

Ера Вернадського в Україні, як бачимо, ще не почалася. Ніхто не займається популяризацією геніальних ідей нашого співвітчизника. Та ставши на його світосприйняття Україна б мала шанс випередити час та стати державою – світовим лідером. На жаль, його праці поціновані лише у вузьких колах науковців та людей з пробудженою свідомістю. Вони не заповнюють сторінок шкільних підручників, їх глибоко не вивчають в українських вузах, керівники держави мало знають про видатного українця та не користуються його спадком у прогнозуванні майбутнього.

Могутня філософія Вернадського чекає на просвітлення людства і невтомно закликає: «Духовні сили людства, його думка, його воля, його моральні сили, поза сумнівом, є головною, визначальною умовою національного багатства» [1].

Список використаних джерел:

1. Вернадский В. И. Несколько слов о ноосфере / В. И. Вернадский // Успехи биологии. – 1944. – Вып. 2. – С. 113–120.
2. Вернадський В. Українське питання і російська громадськість [Електронний ресурс] / В. Вернадський. – Режим доступу : <http://www.ukrcenter.com/library/read.asp?id=4617>
3. Пахолко О. Український пророк / О. Пахолко / Експерт. Львів. – 2003. – 18 грудня.